

Julija Berdon

NAJ BO 2010 LETO ŽENSK

V minulem tednu sem z užitkom prebrala roman Nebesa v robidah mlade slovenske pisateljice Nataše Kramberger. Žensko čutenje preveva iz vsakega stavka, iz celotnega romana.

Z enakim občudovanjem sem zasledila novico, da je priletna modna ustvarjalka Sonia Rykiel v letu 2008 praznovala štirideset let modnih uspehov na področju, ki deluje za ženske, a je v bližnji preteklosti v zlatih črkah častil predvsem moška imena. Njeno življenjsko delo je že nekaj časa nazaj prevzela hčerka Nathalie, vendar se izkušena ustvarjalka še vedno ukvarja s svojo dolgoletno strastjo.

Francoske duhove pa buri v zadnjem času še drugo žensko ime. Razvedelo se je namreč, da bo spet ženska sivila lase preveč egocentričnemu predsedniku Nikolasu Sarkozyju. Ne, ne mislim na prelepo prvo damo elizejske dežele Carlo Bruni, ampak na novo vodjo socialistične francoske stranke.

V prejšnjem letu sta Nobelovo nagrado za medicino dobili dve raziskovalki, Elizabeth Blackburn in Carol Greider, ki sta odkrili nove dimenzije biologije na področju raziskovanja kromosomov.

Na letošnjem podeljevanju Oskarjev je Kathryn Bigelow svojemu bivšemu možu s svojim filmom The Hurt Locker izmaknila nagrado za najboljši film tako rekoč pod nosom.

In ne nazadnje tudi šport: na letošnjih olimpijskih igrah je slovenska reprezentanca prinesla v svojo gorato zasneženo domovino kar tri kolajne, ki so bile žensko obarvane. Petra Majdič je presenetila svet športa z neustavno zmogljivostjo. Tina Maze je cilje, ki si jih je zadala, tudi konkretno uresničila.

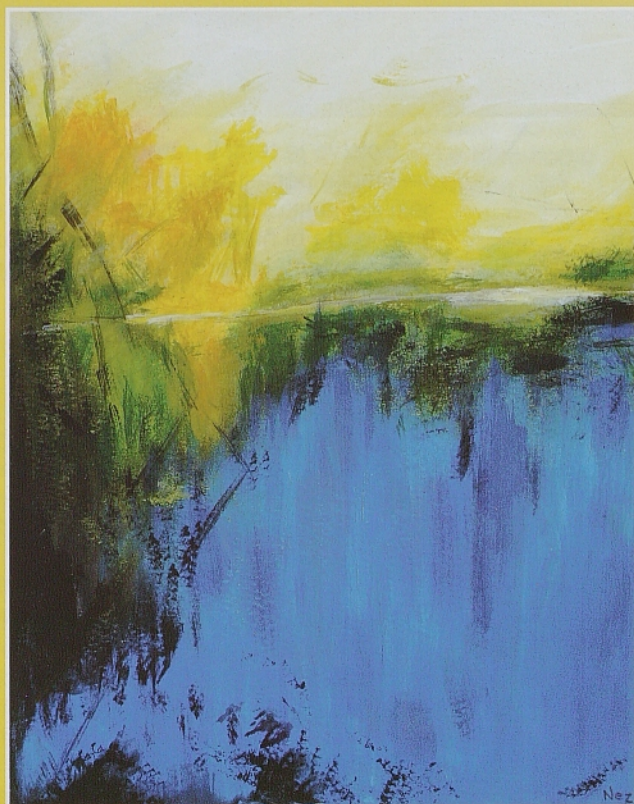
Umetnost, literatura, politika, moda pa tudi znanost, šolstvo, medicina, biologija, matematika, šport ... Najrazličnejša področja se polnijo z uspehi, ki se bohotijo z vse številnejšimi ženskimi imeni. Prav gotovo bo teh iz leta v leto še več! Upam pa, da se bodo moje prerokbe za prihodnost uresničile tudi v našem ožjem prostoru.

Veliko je deklet, ki si upajo povedati svoje mnenje. Veliko je žensk, ki se odločijo, da bodo

svoje življenje spremenile na boljše, kljub temu, da so do tedaj dobro živele. V življenju je namreč pomembno, da nenehno iščemo, se preizkušamo, si same vlijemo pogum, zato da uresničimo svoje skrivne želje, zato da se končno posvetimo svojim skritim konjičkom, da se končno izkažemo na katerem koli področju.

V državi, kjer si politične stranke skušajo prisvojiti kandidatke zaradi prijaznega nasmeha in pravljico dolgih nog, kjer izpadejo ženske na televiziji večino kot kokoši, moramo pokazati, da to ni naš edini obraz. Da premoremo tudi marsikaj drugega in boljšega ... Naj bo torej leto 2010 leto žensk. Naj vsaka izmed nas dokaže sebi in drugim, česa je zmožna.

Julija Berdon

NEŽA KRAVOS, MLAKA
(tempera na papirju, Likovni krožek SKK, 2008)

O šolstvu

– IN ŠE VEČ

Tema, ki sem si jo začetno zastavil je bila šolstvo ... med pisanjem pa sem se odločil, da ne bom spet našteval le učinkov reform, a bom svoj zapis razširil in dal nekaj točk v razmislek.

Šolstvo je temelj naroda! Brez te temeljne inštitucije počasi razpada jezik in z njim tudi jezikovna skupnost. Po celem svetu se države trudijo, da bi nudile čim boljšo izobrazbo mladim generacijam, ki bodo vodilna sila v prihodnosti.

Za nekatere predstavlja znanje dragulj, za druge pa, kot za Italijo, sta izobrazba in kulturni razvoj posameznika nevarna. V naši prelepi mediteranski državi, ki je po svetu znana tudi zaradi smešnic in anekdot na račun predsednika vlade, uvrščajo šolstvo med stroške in ne med pozitivne dolgoročne investicije. Seveda je to vezano na želje premiera, ki si želi čim več volilcev, ki jim ni treba poznavanja strankarskih programov, a jim je dovolj par sanjskih obljub in malo nekulturnosti, če ne že rasizma proti priseljencem.

Šolske reforme, če jih lahko tako imenujemo, so zgolj krčenje stroškov s strani ministrstva za finance, ki cilja raje na finansiranje vojakov v Afganistanu in modrih avtomobilov za ugledne državnike celo po mandatu. Ministrica Gelmini je sestavila reforme, če jih je sploh ona, po navodilih, ki jih je po elektronski pošti pošiljal minister za finance Tremonti. Večina izvedencev, s katerimi se je posvetovala, so bivši profesorji in šolski ravnatelji iz vrst Ljudstva svobode, ki so imeli nalogo, da odpravijo čim več stroškov v luči restrukturiranja šolskega sistema. Če upoštevamo obe reformi, ki jih je odobrila Berlusconijska večina, je izgubilo delovno mesto od 170.000 do 200.000 državnih uslužbencev in sodelavcev. Ukinili so tudi veliko smeri in zaprli celo nekatera šolska poslopja. Po dveh letih ministrovanja je ministrica Gelmini poslabšala ►►

Prihodnost mladih v naših krajih

Kje bom, ko bom odrasel? To je vprašanje, ki si ga marsikateri mladi zamejec postavi po opravljeni maturi. Nekateri se že takrat odločijo, da bodo študirali v tujini, matični domovini ali pa bodo odšli na univerzitetni študij izven naše dežele. Nekateri sploh ne bodo študirali in se bodo zaposlili oziroma bodo

pričeli iskati službo. Ti bodo delo še dobili, za tiste, ki dokončajo študij na univerzi in se mogoče še specializirajo, je trg dela v naših krajih bolj reven. In tako mnogo naših bistrh glav odpotuje in se zaposli drugje. Na račun le-teh se mnogokrat sliši marsikatera kritika, češ da bi morali ostati tukaj in ... ? In pri tej točki se

pojavi naslednje vprašanje: kaj bi tukaj sploh lahko počenjali? Delo bi že dobili, vendar v nobeni zvezi s tem, kar so doštudirali in za kar so se leta trudili, s tem, v kar so verjeli in kar so želeli delati, ko bodo odrasli. Seveda bi bilo dobro, da bi te glave ostale doma, ker bi bile koristne celotni skupnosti, vendar delovnih mest za njih ►►

« stanje obveznega šolstva in tudi višjega izobraževanja, saj se poleg krčenja sredstev na univerzah predvideva privatizacija, to pomeni, da bo cilj univerz dobiček! Zanimivo je, da se vedno več mladih odloča za študij v inozemstvu ali vsaj za enoletno študentsko izmenjavo Erasmus, ker se zaveda, da Italija vanje ne vlaga.

Proti reformi so se največ aktivirali višješolci, ki so stopili na ulice in v bran šolstva zasedli šolska poslopja. Opozicija v parlamentu je bila preveč zasedena z notranjimi spori in kongresi, da bi enotno nastopila na strani šolnikov.

Seveda so nekateri poskusili, kot naša senatorka Blažina, a so njena prizadevanja trčila v neposlušnost večine.

V Trstu so na koncu leta 2008 organizirali kar nekaj pobud v bran šolstva. Višješolci so ustanovili odbor proti reformi, ki je že v nekaj sejah organiziral manifestacije, sklical okupacijo vseh zavodov in sestavil dokument, ki bi v marsičem izboljšal reformi. Končni dokument smo predstavili tako na županstvu kot na pokrajinski upravi ter v Rimu na ministrstvu za šolstvo. Na žalost smo bili deležni samo praznih obljub, zato smo organizirali še eno manifestacijo, na kateri je sodelovalo približno 10.000 dijakov in študentov, med katerimi so bili tudi številni profesorji ter predstavniki neučnega osebja in politike. Slovencev je bilo čez 500, kar je rekordno število. Nastopili smo enotno, to naj bo v zgled starejšim, ki imajo v rokah vodstvo manjšine.

Res je tudi, da ni le ministrstvo, ki škodi manjšini. Škodijo nam še posebej notranji spori in delitve, ki bi po zdravi pameti spadali le v našo preteklost. Škodijo nam odločitve, s kateri-

mi sami krčimo ali vertikaliziramo naše zavode, brez prisile, prostovoljno ... Škodijo nam izjave manjšinskih osebnosti, ki upajo v prelevitev slovenskega šolstva v sistem dvojezičnih šol!

Prepričan sem, da če bi enotno nastopali, bi marsikaj dosegli, tako na krajevni kot na državni ravni. Če gospodar ve, da se najemnika kregata, bo uporabil znano bojno taktiko divide et impera. Tako se dogaja z manjšino. Če bi bili sposobni skupnega

nastopanja, tako v civilni družbi kot v politiki, bi bili močnejši in vidnejši!

Vsaj za teme, kot je šolstvo, mora imeti manjšina skupno dolgoročno taktiko, ker drugače se bo zgodilo, kot na seji deželne šolske komisije, kjer so vertikalizirali štiri zavode, čeprav je bila manjšina nasprotna.

Potrebujemo močno in enotno vodstvo, ki naj odločno brani in zahteva udejanjenje naših pravic. Nima smisla, da se nekateri igrajo na mini berlinski zid ali na tajne krožke, ko manjšinske ustanove umirajo, ker nimajo dovolj kisika. Ko bi bili enotni, bi lahko zahtevali, da se o naših tematikah in problemih odloča na deželni ravni v pravnomočnih komisijah, in ne le v takih s posvetovalno vlogo. Druga poteza bi lahko bila interna reorganizacija manjšine in zahteva po dveh predstavnikih v vsaki veji parlamenta. Veliko kratkoročnih in dolgoročnih ciljev komaj čaka na poenotenje manjšine. Le tako bomo uspešni in bomo dosegali zastavljene cilje.

Dajmo si eno možnost rasti!

Matija Mozenič

« ni in ni. Prepričan sem, da odločitev ni lahka: zapustiti rodni kraj, prijatelje, družino in vse afekte in se preseliti v oddaljen kraj, kjer je vse drugačno, to ni kar tako. In tako so odšli, odhajajo in bodo odšli, se včasih vrnili začasno, nekateri pa definitivno. Vrnitev v domače kraje ob upokojitvi, je morda najboljša rešitev. Naši kraji so zadnja leta postali idealen kraj za starejše ljudi: so mirni, majhni, lepi, praktični, nič se ne dogaja oziroma vse teče po starem ... Občasno že znani spori med Slovenci in Italijani, med Slo-

venci in ... Slovenci, in to je vse. Medtem pa na mlade nihče ne misli – saj jih ne potrebujemo! Medtem ko se drugje vlaga v mlade, je tudi v zamejstvu stanje podobno ostalim predelom Italije, če ne celo slabše. Vedno isti ljudje vodijo vedno isto družbo, družbo, ki se vedno bolj stara, staranje pa ni samo demografsko, pri naša ohromelost in bojazen do novega, do sprememb, ki niso le potrebne, temveč tudi nujne. Če bi prišlo do prenove, bi sedaj ne pisal o tem problemu, ker ne bi bil problem. Mladi bi imeli več možnosti do

samouresničitve, družba bi od tega imela korist, naš okoliš bi bil v zgled celemu svetu. Pa ni tako, in tiste realnosti, ki še nudijo zaposlitev našim glavam, ostajajo lučka v temi vesolja. In kritike na tiste, ki odhajajo, da bi dobili/zaslužili primerno zaposlitev, so in ne prenehajo in ne bodo prenehale vse do takrat, ko se ne bo nekaj spremenilo, ko bomo nekaj spremenili, ker spremembe ne pridejo same od sebe. Seveda če nismo že prepozni.

Aljoša Jarc

Višarski dnevi mladih

Svete Višarje v Kanalski dolini so tradicionalno romarsko središče narodov, ki poseljujejo to območje in sosednja. A Višarje ne igrajo povezovalne vloge le med sosednjimi narodi, ampak tudi med Slovenci, ki živimo na različnih straneh meja. To romarsko središče radi obiskujejo Slovenci iz Italije, Avstrije, Slovenije pa tudi številni zdomci in izseljenci. In še posebej njim je vsako leto prvo nedeljo v avgustu (letos 1. avgusta) namenjeno "Romanje treh Slovenij na Svete Višarje", ki ga že enaindvajset let zapovrstjo prireja Rafaelova družba (katoliška organizacija, ki skrbi za Slovence po svetu). Kot tri Slovenije so mišljeni Slovenci iz matične domovine, zamejstva in izseljenstva. Dogodek se za najbolj vztrajne vsako leto začne že ob 8. zjutraj v Žabnicah, kjer je začetek peš križevega pota do cerkve višarske Matere Božje. Vsi ostali se na vrh lahko pripeljejo z gondolo, kjer se program začne ob 10.30 s predavanjem uglednega gosta. Nato ob 12. uri sledi sveta maša, ki jo vsako leto vodi eden izmed slovenskih škofov, ob somaševanju številnih duhovnikov. Po tem sledijo še pozdravi gostov ter vsako leto zelo prijeten kulturni program.

Pred dvema letoma so v Rafaelovi družbi romanju dodali še "Višarske dneve mladih", ki se začnejo par dni prej in so namenjeni srečanju in medsebojnemu spoznavanju mladih Slovencev s celega sveta. Prvo leto so se srečanja udeležili mladi iz Nemčije, Argentine in Slovenije. A ker dober glas seže v deveto vas, smo se lansko leto, ko sem se srečanja udeležil tudi sam, zbrali že mladi iz Nemčije, Luksemburga, Belgije in Slovenije ter nekaj dni posvetili vprašanju slovenske identitete, življenja v zamejstvu in izseljenstvu ter ohranjanju kulture, jezika in vrednot. Srečanje smo začeli v četrtek popoldne, ko smo se zbrali v Žabnicah pri šolskih sestrah sv. Kristusa Kralja. Najprej smo preko klopčiča (družabna igra) navezali prve stike, nato pa nam je ravnatelj

Rafaelove družbe Lenart Rihar predstavil delovanje družbe ter opisal življenje Slovencev v Argentini, ki jih je sam pred kratkim obiskal. Naslednji dan smo najprej obiskali Rezijo, kjer nas je sprejela kulturna delavka Luigia Negro in nam predstavila življenje v tej dolini ter njene posebnosti. Nato smo se vrnil v Kanalsko dolino, kjer je bil naš gost etnolog in sociolog Silvester Gaberšček, ki je odličen poznavalec Kanalske doline in zamejske problematike nasploh. Ker smo za našo intelektualno poglobitev že precej poskrbeli, je bilo sedaj na vrsti še telo. Tako smo se popoldne odpravili peš na Svete Višarje, kjer smo se nastanili v Erlichovem domu, ki je bil obnovljen prav za namen takšnih srečanj. Zvečer smo imeli najprej sveto mašo, ki jo je daroval msgr. Janez Pucelj, slovenski župnik v Münchnu in Bruslju (večkrat se radi pošalimo, da ima največjo župnijo v Evropi) ter vodja Zveze slovenskih izseljenjskih duhovnikov. Predstavil nam je življenje slovenskih zdomcev v Evropi ter vlogo duhovnikov pri ohranjanju njihove nacionalne zavesti. Naslednje jutro je bil naš gost svetovalec v evropskem parlamentu mag. Klemen Žumer, ki je v času študija precej časa živel v Kanadi, ZDA, Veliki Britaniji in Franciji. Prikazal nam je predvsem nove izzive sodobnega izseljenstva. Za tem smo se odpravili na hrib Kamniti lovec. Večer smo zaključili ob prepevanju slovenskih zabavnih in narodnih pesmi. V nedeljo smo pomagali pri organizaciji romanja, pozno popoldne pa smo srečanje zaključili s strnitvijo vtisov o srečanju ter pogovoru o možnostih nadaljnega sodelovanja. Nato nas je pot spet zanesla vsakega na svoj konec.

Dokaz, da je bilo druženje zelo prijetno in koristno, je predvsem ta, da smo od takrat skupaj

Spodaj: drugi višarski dnevi mladih (2009).

izpeljali veliko projektov. V septembru smo dvakrat odšli v Nemčijo. Prvič na folkloriadi, ki jo vsako leto prirejajo slovenska društva v Nemčiji kot srečanje vseh slovenskih folklornih skupin iz Nemčije. Naslednjič pa nas je pot zanesla v Stuttgart, kjer mladi vsako leto prirejajo "Posvet za mlade", ki je namenjen predvsem pospeševanju povezovanja med Slovenci v izseljenstvu, zamejstvu in matični domovini. Poleg tega smo "Višarci" pripravili tudi predstavitev življenja mladih Slovencev iz Argentine v Ljubljani ter na avstrijskem Koroškem. Trenutno potekajo priprave za številne druge projekte, med drugim predstavitev mladih iz Italije in Avstrije v Ljubljani.

Ker smo poleti ugotovili, da so takšna srečanja zelo koristna, se je Rafaelova družba odločila za organizacijo zimskih višarskih dnevov mladih. Prvič smo se na Svetih Višarjah zbrali decembra 2009. Srečanja so zamišljena tako, da čez dan smučamo, večere pa posvetimo problematiki zamejstva in izseljenstva. Prvi večer je bil naš gost msgr. Janez Pucelj, poleg njega pa je program sooblikoval eden izmed udeležencev, Aleš, ki je spregovoril o doživljanju nacionalne identitete v različnih kulturah ter o vlogi medijev v sodobni družbi. Drugi večer je bil naš gost dekan iz Bilčovsa na avstrijskem Koroškem ter poznan kulturni delavec Janko Krištof, ki je predstavil življenje slovenske manjšine na Koroškem, sam pa sem povedal še nekaj besed o manjšinski situaciji v Italiji. Seveda noben večer ni manjkalo niti prepevanja, raznih iger, prijetnih klepetov ter seveda duhovnosti.

Februarja so bili organizirani drugi zimski višarski dnevi. Čez dan smo uživali pri smuki na odličnem višarskem smučišču, večer pa posvetili širjenju svojih intelektualnih obzorij. Prvi večer sem sam poskusil izčrpno predstaviti problematiko slovenskih manjšin v sosednjih državah. Drugi večer je bila naša prva gostja Damjana Kern, ki je bila asistentka za slovenščino na dvojezični šoli v Št. Petru na Koroškem, trenutno pa uči slovenščino na univerzi v Celovcu ter pripravlja doktorat na temo ohranjanja identitete Slovencev na avstrijskem Koroškem. Spregovorila nam je predvsem o manjšinskem šolstvu na Koroškem ter življenju mladih Slovencev v Avstriji. Naš drugi gost je bil bivši vodja Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan, ki nam je predstavil problematiko izseljenstva. Naše druženje sta obogatila še p. Tomaž Mikuš, ki se ukvarja predvsem z mladinsko pastoralo, ter p. dr. Peter Lah, ki je v ZDA doktoriral na temo medijev in komuniciranja. Spet smo se domov vrnili zelo zadovoljni.

Leta 2010 bo romanje treh Slovenij 1. avgusta, Višarski dnevi mladih pa se bodo začeli nekaj dni prej. Letos bo posebna pozornost namenjena vprašanju zamejstva, zato bomo en dan obiskali tudi Ziljsko dolino. Višarska srečanja so zelo veliko pripomogla k povezovanju Slovencev, živečih v različnih državah, na žalost pa so do sedaj manjkali predstavniki iz Italije. Zato prav vas, mlade, vabimo, da se nam poleti pridružite in predstavite. Gotovo se nam bo utrnila kakšna ideja za medsebojno sodelovanje. Naj zaključim z mislijo enega

izmed udeležencev Višarskih dnevov mladih, Aleša, ki je tako zapisal: "Na nas mladih svet stoji in mi na Svetih Višarjah!"

Zgoraj: romanje treh Slovenij na Svete Višarje; prvi zimski Višarski dnevi mladih (2009).

Več informacij lahko dobite na spletni strani <http://rafaelova-druzba.rkc.si/>.

Dejan Valentinčič

Spodaj: na vrhu smučišča, prvi zimski VDM.

Nastja Slavec

»Seduto all'osteria, bevo quest'aspro vino.«

Nastja Slavec, dijakinja 4. družboslovnega liceja A. M. Slomška, je dobitnica tržaške nagrade Depangher za leto 2010.

Pravzaprav sedim na osmici. Mizica s prtom na kvadratke, na njej pa osminka vode. Za mojim hrbtom se s peči širi vonj po jabolkih, pred seboj pa imam odprt zvezek matematike, ki sem ga podložila z obsežnim učbenikom.

Sploh me ne moti, ta matematika na osmici. Nikogar ne moti, ne možakarja pri sosednji mizi, ne tistega pri šanku; še oče dobrohotno gleda na moje račune. Par v kotu je že začel razglabljanje o svojih kratkih šolskih letih. Vsaka priložnost se tu pojavi kot vzgib za vrnitev na stalne teme, katerih izbor sega od pomenljivih anekdot do šaljivih političnih komentarjev. Vse odlikuje značilna, preprosta obravnava, ki poenoti še tako različne in zahtevne teme v skupni pogled melanholičnega, odčaranega tržaškega upokojenega malomeščanstva, ki mu vrednoto predstavlja prav – osmica: poznavanje vseh datumov odprtij in cenikov, osmičarskih legendarnih osebnosti in tekočih novic, kje po Bregu ali Krasu katera klapa trenutno okuša in ocenjuje domače proizvode.

Včasih me vrstniki sprašujejo, če na naši osmici tudi mlad-im/oletnikom točimo vino. Zbadajo me: saj je zabavno, streči starcem kvartine, poslušati njihove pogovore in njihove poglede. Za nekaj napitnine, ki jo pospremijo z besedami, nikar ne bodi tako tiha.

Ja, mogoče tam na Krasu, kje na Kontovelu ... Že si lahko predstavljam hrupno dvorano s temnimi tramovi in sošolca s svojo klapo po treningu. A naša osmica je drugačna: velik, zelen vrt in sklede s paradižniki in radičem. Domača zelenjava – nona jo je ravnokar našela in gospe z mesta so jo z zanimanjem opazovale – z domačim oljem, takim v lepi steklenici z etiketo. Seveda pa še narezek – gospe se še vedno čudijo, kako da pečen pršut ni tako rožnat kot tisti s pakiranja z marketa.

Koliko poletij mi je že odtrgala osmica! Dni, ko bi se lahko sončila pred hišo, pa so vrt zasedle zelene mize s prti na kvadratke. Ljudje

so prihajali z morja in zadihali v večerni sapici našega dvorišča.

»Eh, non se gente con 'sto fredo.«

Nona že razlaga in se opravičuje brkatemu gospodu, ki mogoče pogreša družbo. Saj je že pol šestih in na večino možakarjev čakajo doma žene, otroci in vnuki. Zunaj se temni.

"Mustafà" pa le prikima noni. Brki mu dajejo gosposki izraz, z roko si seže v črne lase, medtem ko pazljivo odstranja lupino z jajca. Vsak dan se pojavi sam in zahteva svoje jajce. Mirno ga poje, nekaj malega popije in potem – tako kot jaz pred matematiko – čaka, da pride zgovorni "Čeper" ali pa tisti z dolgim sivim čopom las ali tista dva, ki že dolgo igrata tresette. Le redko se vključi v pomenek in prepričana sem, da se pod svojimi brki muza, tako kot se jaz nad zvezki.

Vsi ti pogovori in njihovi obrazi kratkočasijo pisanje nalog in lupljenje jajc. Sestavljajo mali ritual, ki poganja osmico in njene ljudi.

Poleti ni tako. Poleti moram brisati mize, zlagati kozarce, voditi račune, rezati kose kruha in pripravljati krožnike z olivami. Vse skupaj kake dve uri na dan. Več ne zdržim. Nič ne zaleže mamino invociranje ubogega tatka in niti ubogega tatka prikrite grožnje. Saj ubogi tata vse leto obdeluje svoje trte, otipa zrele grozde in okuša novo vino. Razteza mreže pod oljke in iz grenkih sadežev iztiska olje, ki ga nakaplja na kruh. Pripravlja klobase, prvi zareže v pršut. Nastavlja programe za avtomatsko zalivanje povrtnin, vpisuje v registre, tiska vizitke.

Ubogi tata ima veliko zadoščenje. Največji užitek je, ko ti gost reče: tvoje olje je prijetno grenko, ta pršut se stopi na jeziku, zelenjava s trgovine je resnično brez okusa v primerjavi z vašo.

Še zame – ki le občasno jem zelenjavo in ne maram maščobe pri narezku – se poletje ne začne, vse dokler ne pobere prvih melancan

in paradižnikov. Potem pogrnemo mizo na balkonu in v vijolično-rdečih barvah sončnega zahoda zasledujemo morje, ki se skriva za drevesi.

Ta družba, tipični osebk iz osmice ...! Ne mislim na družine, sovaščane, skupine mladih, na umirjene starejše pare, turiste in sprehajalce – na prave, stare in osivele, tradicionalne osmičarje "DOC" mislim, tiste z značilnim tržaškim slengom in filozofijo. Njih ne znam servirati. Ti niso prava družba zame.

»Meni ni jasno, zakaj je treba polinome risati: vse te številke na grafu...«

Ubogi tata je prisedel k moji mizici in premeril matematični zvezek. A kljub temu, da me že dolgo skuša prehiteti v reševanju sudokujev po časopisih, ki so razpršeni po osmici in so jih obiskovalci razmesarili in prekrili z mastnimi drobtinami, ga moje vprašanje presenetli.

Pa se mu že ponudi alibi, saj rdečelični fant pri šanku

zahteva svojo osminko. Pravim »fant«, ker je to oznaka babice za neporočenega možkega pri 45. letih – kot je ta – ki brez pretirane skrbi za kako družino ali drugo obveznost kroži po okoliških osmicah v iskanju razprav in predvsem poslušalcev. Da ne bo pomote – ne gre za veseljake. Ti fanti vrtijo stalne plošče razočaranosti in neuspeha in mogoče res skušajo »utopiti vse skrbi« v vinu, a kaj, ko z njim ploščo še močneje poganjajo.

Že vem, kako se bo pogovor začel: fant je bral stare dokumente o tem, kako je Marija Terezija uzakonila prosto prodajo vina in drugih kmečkih pridelkov za osem dni v letu. Od tod pa kratek pregled primorske zgodovine s posebnim poudarkom na bazovski gmajni.

Tudi očetu taki miselni prehodi ne zvenijo tuje. Med nalivanjem belorumene tekočine iz mrzle steklenice se vnovič preda poslušanju razglabljanj o post-komunizmu in prispevkih za manjšino in se tako izogne mojim matematičnim dilemam.

Nasmehnem se in obenem že vzdihujem, ker vem, da bi morala v samogovor poseči s točnejšimi podatki. A v valovih burje že prihaja mraz; roke stegnem proti peči, ošinim drva v kotu, potem se spet obrnem k svoji mizici. Zaprem zvezek, ga postavim na kupček z učbenikom in končno sežem po berilu: Prešeren.

Medtem se nona skuša vključiti v dogajanje pri šanku z manj težavno temo: v časopisu je že osmrtnica o tistem Stanku, ki je še pred tednom dni naročil zadnjo osminko in pol litra vode – ker »vina samega« ni smel piti, razlagajo prijatelji.

A smrt ne zamaje plošče. Le utira pot razgovoru o bivanski krizi, ki ves čas preži na zgubanih obrazih pivcev, in drugemu kozarčku vina.

»Eh, kaj znancev že zasula je lopata,« glasno rečem, nato odmislim osuplo nono, matematiko, zmedene poglede izza miz, burjo in smeh očeta ter se spet zasukam k peči. Le kdaj bodo pripravljena jabolka?

Z DRUGEGA KONCA SVETA

Mladi argentinski Slovenci na obisku

Nekoč so bili argentinski Slovenci v mojih predstavah precej nejasna podoba.

Vedela sem, da obstajajo. Vendar pa sem si o njih nekoč mislila, da so že morali nekaj storiti, zato da so po vojni zbežali iz Jugoslavije. Da bi bili neki nemškutarji? O tem mi ni nikoli nihče ničesar jasno povedal. Nihče v moji okolici ni nikoli nobenega od njih osebno poznal. Seveda, saj so bili tako daleč! O njih se nismo učili v šoli. Z njimi nismo imeli nobenih stikov. Zdelo se je, da se o njih v javnosti pri nas sploh ne govori. Pravzaprav si ne bi mogla niti predstavljati, da so ljudje kot mi in da so v

Argentini danes pustili slovenske sledove, društva, šole in kulturo. Skratka, precej podobno kot delamo mi v Italiji.

Končno sem dobila priložnost, da sem nekaj mladih Argentinecev pobliže spoznala. To je bila posebno zanimiva priložnost v Ljubljani, ko so Marianka Ayerbe Rant, Matias Kambič in Kristjan Kopač predstavili svoje delovanje v krogu slovenskih društev v Argentini. Na večeru, ki je bil posvečen njim, so publiki predstavili tudi novoustanovljeno društvo SloArg, ki po internetu povezuje Slovence iz Argentine s tistimi iz Slovenije. Ugotovila sem, da so prav zavedni

(dalje) ►►

« (dalje s 7. strani)

Slovenci, ki skrbijo za jezik in kulturo, kot mi v Italiji, in se zdijo bolj zavedni od Slovencev v matični domovini. Res sem bila navdušena, ko sem ugotovila, da kot tretja generacija priseljen-

Povedali so nam, da Argentina ne postavlja ovir, ki bi preprečevale ohranjanja številnih narodnosti njenih ljudi. Mladi Argentinci so rekli, da je v Argentini biti Slovenec prednost, in ne težava. Pravi čudež za nas v Italiji! Slovenci so si torej v Argentini zgradili nov svet, ki temelji na medsebojnem zaupanju in prijateljstvu: postali so podjetniki, kulturniki, politiki.

Čas je, da se mlajše generacije поблиže spoznamo s Slovenci po svetu. To je pravi čas zato, ker imamo zdaj internet in podobne pripomočke, ki nam to omogočajo. Zdaj je pravi čas tudi zato, ker so druga svetovna vojna, povojni

Na slikah so posnetki z ljubljanskega srečanja s slovensko mladino iz Argentine.

cev še vedno zelo skrbijo za slovenski jezik in tradicije. Zelo lepo govorijo slovensko. Marianka mi je povedala, da sama vodi tudi plesne tečaje, na katerih udeležence uči tradicionalnih plesov z različnih koncev Slovenije.

Argentinski Slovenci imajo posebno mešanico slovenske kulture in latinsko-ameriškega veselja do življenja. Ko smo Slovenci prevelikokrat tihi in se topimo v fatalistični depresiji, na primer zaradi praznjenja naših kulturnih domov, si oni izmislijo komično video predstavo, da bi prav te domove napolnili. Nekaj takega so

nam pokazali na videoposnetku v Ljubljani, ko so svetovno znane osebe iz risank in filmov spregovorile v slovenščini in nam povedale, da kako rade hodijo v slovenski dom v Bariločah (v Argentini). Je bilo res zabavno!

V primerjavi z zamejstvom pa imajo Argentinci zelo pomembno prednost. To je pozitiven odnos njihove države do njihovega delovanja.

časi in Jugoslavija že daleč za nami. Ni več treba, da se kregamo zaradi nečesa, kar je danes zgodovina. Čas je, da osebno spoznamo mlade Argentince in njihove zgodbe, da od njih nekaj pridobimo, zato da z navdušenjem pripravimo prihodnost.

Vida Forčič